

ವಿವೇಕದ ಶಿಕ್ಷಣ

ಅಕ್ಷರ ಜ್ಞಾನವೇ ಸಾಕ್ಷರತೆಯಲ್ಲ! ಹಾಗೆಯೇ ವೈಚಾರಿಕತೆ ಇಲ್ಲದ ಶಿಕ್ಷಣವೂ ಅನಕ್ಷರತೆಗೆ ಸಮಾನ. ಉದಾತ್ತ ಮಾನವೀಯತೆ, ಸೋದರತೆ ಹಾಗೂ ಲೋಕಕಾರುಣ್ಯ ಇವು ಶಿಕ್ಷಣದೊಂದಿಗೆ ಸದಾ ಬೆಸೆದುಕೊಂಡಿರಬೇಕಾದ ಗುಣಗಳು. ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ವಿವೇಕದ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡದಿದ್ದರೆ ಅದರಿಂದಾಗುವ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮಗಳನ್ನು ಸಮಾಜ ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ಅನುಭವಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಹೇಗಿರಬೇಕೆಂದು ಬಹು ಹಿಂದೆಯೇ ನೆಹರೂ ಹೇಳಿದ್ದರು. 'ಮಾನವೀಯತೆ, ಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ವಿವೇಕ, ಪ್ರಗತಿ, ಆಲೋಚನಾಶೀಲತೆ ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆಗಳ ಪ್ರತೀಕ' - ಇಂತಹ ವೈಚಾರಿಕ ಮತ್ತು ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿರುವ ಶಿಕ್ಷಣ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಜರೂರಿಯಾಗಿದೆ. ಬೋಧಿಸುವವರು ಮತೀಯವಾದಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ, ಮೌಢ್ಯ ತುಂಬಿಕೊಂಡ ವಿವೇಕಹೀನರಾಗಿದ್ದರೆ ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಮಲದ ಗುಂಡಿಗೆ ಇಳಿಸಿ ಸೃಷ್ಟಿಗೊಳಿಸುವ, ಅನ್ಯ ಧರ್ಮೀಯರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಅವಮಾನಿಸುವ ಅವಮಾನವೀಯ ಘಟನೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ! ಜೊತೆಗೆ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಸಹ ವೈಚಾರಿಕವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವಷ್ಟು ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರು ಇಂತಹ ಕೃತ್ಯಗಳಿಗೆ ಕೈ ಹಾಕುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಅವಮಾನಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಸಾವಿರಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಇಂದು ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದಲೇ ದೂರ ಸರಿದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ವರದಿಯೊಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಂಕುಚಿತ, ಹಿಂಸಾತ್ಮಕ ಮನೋಭಾವ ನಮ್ಮ ಮೊದಲ ಸಾಮಾಜಿಕ ಶತ್ರು. ಅಬ್ರಹಾಂ ಲಿಂಕನ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಗನ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ ಬರೆದ ಲೋಕಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯಾದ ಪತ್ರ ಹೀಗಿದೆ: 'ದಯವಿಟ್ಟು ನನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಅಂಕಗಳ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಸಬೇಡಿ. ಒಂದು ಉನ್ನತ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನೀನು ಓದುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದೀಯಾ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಡಬೇಡಿ. ಕೆಲಸ ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ, ಅದನ್ನು ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಸಂತೋಷದಿಂದ, ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ, ನಿಷ್ಠೆಯಿಂದ ಮಾಡುವುದೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಡಿ. ಅವನಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಮಾಡಿ. ಶಾಲೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಷ್ಟೆ ಅಂತಿಮ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆ ಹುಟ್ಟಿಸಬೇಡಿ. ಭಯದಿಂದ ನಡುಗುವ

ಬದಲು ಖುಷಿಯಿಂದ ಶಿಸ್ತಿಗೆ ಒಡ್ಡಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಿ. ಅವನಿಗೆ ಬದುಕಲು ಕಲಿಸಿ, ಕಷ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಿಹೋಗುವುದು, ಸುಖ ಬಂದಾಗ ಕುಣಿದಾಡುವ ಬದಲು ಸಮಚಿತ್ತದಿಂದ ಇರುವುದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಿ. ನೋವಿನಲ್ಲೂ ನಗುವುದನ್ನು ಕಲಿಸಿ. ಎಂದಿಗೂ ಜಾತಿಯ ಬೀಜ ಮೊಳೆಯದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಿ. ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಪ್ರಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಹೋಗುವುದನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಡಿ. ಸುರಿಯುವ ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ನೆನೆಯುವ, ಚಿಟ್ಟೆಗಳ ಚಂದವನ್ನು ಆನಂದಿಸುವ, ಹಾರುವ ಹಕ್ಕಿಗಳನ್ನು ಎಣಿಸುವ, ಸಾಲಾಗಿ ಹೋಗುವ ಇರುವೆಗಳನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವ, ಬೀಜ ಮೊಳೆಯುವ ಕುತೂಹಲ ತುಂಬಿ. ಗಿಡ ನೆಡಲು ಪಣತೊಡುವ ಮನಸ್ಸು ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿ. ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಮೋಸಮಾಡಿ ಗೆಲ್ಲುವುದಕ್ಕಿಂತ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕವಾಗಿ ಸೋಲುವುದು ಉತ್ತಮ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಲಿಸಿ. ಅನ್ಯಾಯದಿಂದ ಗಳಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ, ಒಬ್ಬರಿಗೆ ನೋವುಂಟುಮಾಡಿ ಗಳಿಸುವುದಕ್ಕಿಂತ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆಯಿಂದ ದುಡಿಯಲು ತಿಳಿಸಿ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ, ದೀನದುರ್ಬಲರನ್ನು, ವಯೋವೃದ್ಧರನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಮರುಗುವ ಗುಣ ಕಲಿಸಿ. ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿರುವವರ ನೆರವಿಗೆ ಧಾವಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿ. ನಾನು ಅವನನ್ನು ಒಬ್ಬ ಡಾಕ್ಟರ್, ಎಂಜಿನಿಯರ್, ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿ ನೋಡುವುದಕ್ಕಿಂತ, ಒಬ್ಬ ಒಳ್ಳೆಯ ಮನುಷ್ಯನಾಗಿ ಬಾಳುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಯಸುತ್ತೇನೆ. ಇಂತಹ ಗುಣಗಳನ್ನು ಅವನಲ್ಲಿ ರೂಢಿಸಿದರೆ ನಾನು ನಿಮಗೆ ಋಣಿಯಾಗಿರುತ್ತೇನೆ'. ಇಂದು ಈ ಪತ್ರವೇ ಒಂದು ಪಠ್ಯವಾಗಲಿ. ವೈಚಾರಿಕತೆ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ನಿರ್ಭಯ ಸ್ಥಿತಿ. 'ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ, ಪರಿಶೀಲಿಸುವ, ಆಲೋಚಿಸುವ, ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿದ್ದಾಗ ಮಾತ್ರ ವಿವೇಕ ಮೂಡುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಜೆಡ್ಡು ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ದಮನಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೋ ಅಂತಹ ಸಮಾಜ ನೈತಿಕ ಪತನದತ್ತ ಹೋಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದೇ ಅರ್ಥ. ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವವರನ್ನೇ ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ ಮನೋಭಾವ ವ್ಯಾಪಕವಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಆತಂಕದ ಸಂಗತಿ. ನಿಜವಾದ ಶಿಕ್ಷಣ ಎಂದರೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ಸಂಕಟ, ನೋವು, ಅಪಮಾನಕ್ಕೆ ಈಡುಮಾಡಿ, ನಾವು ಮಾತ್ರ ಮೇಲೇರುವುದಲ್ಲ!

ಏಕೆಂದರೆ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ 'ಸ್ಪರ್ಧೆ' ಮತ್ತು 'ಸ್ಪೂರ್ಥೆ' ಎನ್ನುವುದೇ ಅನಾರೋಗ್ಯಕರ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ದೈಹ, ಅಸೂಯೆ, ತಂತ್ರಗಾರಿಕೆಯಂತಹ ಸಂಕುಚಿತ ಗುಣಗಳು ನಮ್ಮೊಳಗೆ ತಲೆಯೆತ್ತುತ್ತವೆ. ಮುಂದೆ ಇದೇ ಹೆಮ್ಮರವಾಗಿ ವೈಚಾರಿಕ ಮನೋಭಾವಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಜವಾದ ಶಿಕ್ಷಣವು ನಿಸ್ಪೂರ್ಥ, ನಮ್ಮಂತೆ ಮತ್ತು ಗುಣಮಟ್ಟದ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇ 'ಅರಿವು' ಅಥವಾ 'ವಿವೇಕ' ಎಂದು ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಿಕರು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ 'ಜ್ಞಾನವೇ ಸದ್ಗುಣವಲ್ಲ' - ವಿವೇಕವಂತರಾದ ಸಂತರು ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ಗುಣದಲ್ಲಿ 'ಜ್ಞಾನಿ'ಗಳಿಗಿಂತ ಯಾವಾಗಲೂ ತುಸು ಮುಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ವೈಚಾರಿಕನಾಗುವುದು ಎಂದರೆ, ಸ್ವತಂತ್ರ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಲೋಕಹಿತದ ಸಂವೇದನಾಶೀಲತೆಯ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು. ನಾವು ಹೇಗೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಂಕ ಪಡೆದು ಉತ್ತೀರ್ಣರಾಗಬೇಕು! ಹೇಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಉದ್ಯೋಗ ಪಡೆಯಬೇಕು! ಹೇಗೆ ಹಣ ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು! ಎಂದು ಬೋಧಿಸುವ ಪುಸ್ತಕಗಳಿವೆ, ತರಗತಿಗಳೂ ಇವೆ! ಆದರೆ, ನಾವು ಹೇಗೆ ಮಾನವೀಯತೆಯಿಂದ ಬಾಳಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ತರಗತಿಗಳಿಲ್ಲ! ಇಂದಿನ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಈ ದೋಷ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದೆ. ನೆಹರೂ ಅವರು ತಮ್ಮ ಮಗಳು ಇಂದಿರಾಗಾಗಿ 1928-29ರ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆದ 'ಮಗಳಿಗೆ ಅಪ್ಪ ಬರೆದ ಪತ್ರಗಳು' (ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ: ಕಪಟರಾಳ ಕೃಷ್ಣರಾಯರು) ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಆಧುನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಮತ್ತು ವೈಚಾರಿಕ ಮನೋಭಾವ ಬೆಳೆಸುವಲ್ಲಿ ಈ ಪುಸ್ತಕ ಮಹತ್ವದ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಲಿದೆ. ಜ್ಞಾನದ ದರ್ಶನವನ್ನು, ಮಾನವೀಯತೆ, ಸೋದರತ್ವದ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ವೈಚಾರಿಕ ನೆಲೆಗಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಹೇಳುವ ಈ ಕೃತಿ ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಪ್ರಸ್ತುತವಾಗಬಲ್ಲದು. ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಧಾರ್ಮಿಕ ಸಂಕುಚಿತ ಗುಣವನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ ಎಳೆಯ ಮನುಷ್ಯಗಳನ್ನು ರಾಗದ್ವೇಷಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ 'ಓದಿದವರು ಈ ಜಗತ್ತೆಂದರೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ದೊಡ್ಡ ಕುಟುಂಬವೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ಕಲಿಯುವರೆಂದು ನನ್ನ ನಂಬುಗೆ' ಎಂದು ನೆಹರೂ ಎಳೆಯರಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ.

■ ಜಿ.ವಿ. ಆನಂದಮೂರ್ತಿ

ಮಾತೇ ಮತ್ತು

- ನಿನ್ನ ದುಡಿಮೆಯಲ್ಲಿ ನೀನು ದಕ್ಕನಾಗು. -ಎಂ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ
- 'ನೀತಿ' ಎಂಬುದು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದ ಧರ್ಮವೇ ಹೊರತು ಸಹಜವಾದ ಗುಣವಲ್ಲ. -ಆರ್. ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಶರ್ಮ
- ಹೆಂಡ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಅಪ್‌ಸೆಟ್ ಮಾಡಿದ್ದರೆ, ನನ್ನನ್ನು ಸೆಟ್‌ಅಪ್ ಮಾಡುತ್ತೆ. -ಕೈಲಾಸಂ

- ಭಾರತಿ ದೇವಿಯು ವಿಶ್ವದ ಉತ್ತಮಮೂರ್ತಿಯು, ಕರ್ನಾಟಕ ದೇವಿಯು ಭಾರತದೇವಿಯ ಉತ್ತಮಮೂರ್ತಿಯು. -ಆಲೂರು ವೆಂಕಟರಾಯರು
- ನಿಮ್ಮ ದೈಹಿಕ ದೌರ್ಬಲ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಸಮಾಜ ನಿಮ್ಮ ಮೇಲೆ ವಿಧಿಸಿಬಿಡುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ

- ಅಸಹಾಯಕತೆ, ಮಾನಸಿಕ ಭಯ ಇವೇ ಸಂಕೋಲೆಗಳಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡುತ್ತವೆ. ಮೊದಲು ಇವುಗಳಿಂದ ಹೊರ ಬನ್ನಿ. ವಿಶಾಲ ಜಗತ್ತು ನಿಮಗಾಗಿ ಕಾದಿದೆ. -ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧಿ
- ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆದರುವವನು ಅಥವಾ ನಾಚುವವನು ನಿಜವಾದ ಜಿಜ್ಞಾಸುವಾಗಲಾರನು. -ಕುವೆಂಪು